

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2021/36122163605149444

**PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE MALÝCH A STREDNÝCH
PODNIKOV SR**

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

**PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE MALÝCH A STREDNÝCH
PODNIKOV SR**

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Mgr. Ing. Kristína Jančovičová Bognárová, PhD.

Bratislava 2021

Denisa Dadová

POĎAKOVANIE

Chcela by som sa veľmi pekne poďakovať Mgr. Ing. Kristíne Jančovičovej Bognárovej, PhD., vedúcej záverečnej práce, ktorá mi poskytla odborné vedenie, cenné rady, usmernenie a spoluprácu, pri vypracovávaní tejto bakalárskej práce.

Zároveň moje ďakujem patrí aj Petre Mizerákovej, ktorá mi ochotne poskytla rozhovor o svojom podniku, v ktorom som získala cenné údaje pre vypracovanie tejto bakalárskej práce.

ABSTRAKT

DADOVÁ, Denisa: *Podnikateľské prostredie malých a stredných podnikov SR*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Mgr. Ing. Katarína Jančovičová Bognárová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2021, 42 s.

Cieľom záverečnej práce je analyzovať podnikateľské prostredie malých a stredných podnikov na Slovensku a taktiež zistiť, ako vybraný podnik vníma svoje okolie.

Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 3 grafy, 3 tabuľky a 2 obrázky. Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu niektorých základných pojmov ako podnik, podnikanie, malé a stredné podniky a ich členenie. V ďalšej časti sa charakterizuje podnikateľské prostredie z viacerých hľadísk a možnosti jeho hodnotenia prostredníctvom svetových indexov. Druhá kapitola záverečnej práce opisuje ciele a metódy, ktoré boli použité pre dosiahnutie týchto cieľov. V praktickej časti, ktorá je spracovaná v tretej kapitole, je bližšie definovaný Index podnikateľského prostredia, ktorému je venovaná samostatná podkapitola. Ďalej je opísaný aktuálny stav malých a stredných podnikov Slovenskej republiky. Svetové indexy vymedzené v teoretickej časti záverečnej práce sú ďalej spracované v praktickej časti s aplikáciou na Slovenskú republiku a jej hodnotenie z hľadiska týchto indexov. Keďže pandémie vírusu COVID-19 zasiahla aj oblasť malých a stredných podnikov, štát im poskytol finančnú výpomoc, ktorá je opísaná v samostatnej podkapitole. Vybraný podnik nám poskytol rozhovor, v ktorom skúmame jeho vnímanie podnikateľského prostredia.

Kľúčové slová: podnik, podnikanie, podnikateľské prostredie, mikropodniky, malé a stredné podniky, hodnotenie podnikateľského prostredia.

ABSTRACT

DADOVÁ, Denisa: *Business environment of SME in SR*. – University of Economics in Bratislava. The Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor: Mgr. Ing. Katarína Jančovičová Bognárová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2021, 42 p.

The goal of this Bachelor thesis is to analyse the business environment of small and medium sized enterprises in Slovakia and afterwards in the selected enterprise.

The Bachelor thesis is divided into three chapters. It includes three graphs, three tables and two pictures. First chapter is about theoretical definition some of the general concepts, such as enterprise, business or definition of small and medium-sized enterprises and their division. The business environment is characterized in several respects in the next part and then it is evaluated by global indexes, which are firstly described in theoretical way. In the second chapter we describe methods, which were used to achieve objectives of this work. In the practical part, elaborated in the third chapter, we define Index of Business Environment. There is also described current situation of small and medium-sized enterprises of Slovak Republic. Global indexes firstly defined in the theoretical part of this work are processed in practical part, specifically to Slovak Republic and its rating from the point of view of these indexes. As the COVID-19 pandemic also affected the area of small and medium-sized enterprises, the state provided them with financial assistance, which is described in a separate subchapter. In interview with selected enterprise, we research how is perceived its business environment.

Key words: enterprise, business, business environment, micro-enterprises, small and medium-sized enterprises, rating of business environment.

OBSAH

ÚVOD	8
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ.....	10
1.1 Vymedzenie malých a stredných podnikov	10
1.2 Členenie malých a stredných podnikov	11
1.3 Podnikateľské prostredie	15
1.4 Hodnotenie podnikateľského prostredia.....	19
2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA.....	22
3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA.....	23
3.1 Index podnikateľského prostredia (Index IPP).....	23
3.2 Súčasný stav malých a stredných podnikov na Slovensku k roku 2019	26
3.3 Slovenská republika v hodnotení svetových indexov	29
3.4 Finančná výpomoc podnikom počas pandémie vírusu COVID-19	32
3.5 Vnímanie podnikateľského prostredia vybraným podnikom	34
ZÁVER.....	38
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	40

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV A OBRÁZKOV

Tabuľka 1 Rozdelenie podnikov podľa veľkosti	13
Tabuľka 2 Počet podnikateľských subjektov podľa veľkosti a právnej formy za rok 2019...	27
Tabuľka 3 Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov.....	28
Graf 1 Index podnikateľského prostredia SR	25
Graf 2 Index globálnej konkurencieschopnosti na Slovensku 2017-2019	30
Graf 3 Vývoj indexu ekonomickej slobody na Slovensku 1993-2020.....	31
Obrázok 1 Všeobecné okolie podniku	17
Obrázok 2 Faktory podnikového okolia	18

ÚVOD

Malé a stredné podniky tvoria až 99 % z celkového počtu podnikov na Slovensku. Je preto dôležité, aby svoju podnikateľskú činnosť vykonávali v prostredí, v ktorom majú vytvorené vhodné podmienky a kde je zvýšená ich konkurencieschopnosť. Keďže je podiel MSP na trhu naozaj vysoký, sú tvorcami množstva pracovných miest. Sú považované za nosný pilier ekonomiky, vzhľadom na ich vysokú početnosť, ktorou ovplyvňujú celkový hospodársky rast krajiny.

Na podnik vplývajú rôzne faktory, od ktorých sa môže odvíjať jeho úspešnosť. Je vzájomne prepojený rôznymi väzbami so svojím okolím či už ide o dodávateľov, konkurenčné podniky, finančné inštitúcie, štát atď.

Motivácia podnikateľov by mala byť jedným z kľúčových cieľov vlády, ktorá by sa mala usilovať o vytvorenie priaznivého podnikateľského prostredia. Takéto podnikateľské prostredie potom umožní zdravé súperenie medzi podnikmi navzájom, čím je zabezpečená dlhodobá konkurencieschopnosť. Krajina, ktorá má vysokú konkurencieschopnosť je zároveň aj krajinou s vysokým ekonomickým rastom a celkovo prosperuje. Preto by sa mala vláda snažiť o to, aby podnikateľom zľahčovala ich podnikateľskú činnosť a vytvárala vhodné podmienky, ktoré im ich prácu zjednodušia, nie zbytočne skomplikujú.

Podpora MSP je zabezpečená prostredníctvom legislatívy, avšak časté legislatívne zmeny sú na Slovensku považované za dlhodobý problém. Ďalšie problémy, ktoré podnikatelia vnímajú sú napríklad nadmerná byrokracia alebo ťažkosti pri začatí podnikania.

V bakalárskej práci budeme analyzovať podnikateľské prostredie malých a stredných podnikov SR a tiež zisťovať, ako vybraný podnik vníma svoje okolie. V prvej kapitole sa zameriame na vysvetlenie základných pojmov spojených s témou tejto bakalárskej práce, ako napríklad podnik, podnikanie, podnikateľské prostredie či hodnotenie podnikateľského prostredia prostredníctvom svetových indexov.

V druhej kapitole vymedzíme hlavný cieľ záverečnej práce a tiež čiastkové ciele, potrebné na dosiahnutie hlavného cieľa. Uvedieme metódy a postupy, ktoré budú použité v záverečnej práci.

V poslednej kapitole sa zameriame na zhodnotenie súčasného stavu podnikateľského prostredia malých a stredných podnikov na Slovensku pomocou indexu podnikateľského prostredia a aj ďalších vybraných indexov. Keďže až 99 % zo všetkých podnikateľských subjektov na Slovensku tvoria malé a stredné podniky, analyzujeme ich stav za rok 2019. V ďalšej podkapitole rozoberieme finančnú výpomoc malým a stredným podnikom, ktorú poskytuje štát počas pandémie vírusu COVID-19. Poslednú časť záverečnej práce tvoria údaje získané od konkrétneho podnikateľského subjektu o tom, ako daný podnik vníma podnikateľské prostredie.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

Pojem podnik je v ekonomickej teórii veľmi často používaný. Existuje veľa definícií pre tento výraz, avšak jednou z najznámejších je definícia podľa Obchodného zákonníka § 5, ktorá hovorí, že podnik je súborom hmotných, nehmotných a osobných zložiek podnikania, a patria k nemu všetky veci, ktoré slúžia na prevádzku podniku a ich vlastníkom je podnikateľ.

Podľa Strážovskej (2016) existuje viacero ponímaní, ktorými môžeme interpretovať pojem podnikanie – sociologické, ekonomické, psychologické a právnické. Všetky tieto hľadiská majú všeobecné znaky, ktorými sú:

- „*cielavedomá činnosť*,
- *iniciatívne a kreatívne prístupy*,
- *organizovanie a riadenie transformačných procesov*,
- *praktický prínos, úžitok, pridaná hodnota*,
- *prevzatie a zakalkulovanie rizika neúspechu*,
- *opakovaný, cyklický proces*.“ (Strážovská, 2016, s. 13)

Podniky môžeme deliť podľa rôznych kritérií, ako napríklad: právna forma, vlastníctvo, veľkosť, hospodárske odvetvie a podobne. V tejto práci sa budeme zaoberať podnikmi iba z hľadiska ich veľkosti a podrobne preskúmame malé a stredné podniky.

1.1 Vymedzenie malých a stredných podnikov

Základným prvkom hospodárstva v Európe sú mikropodniky, malé a stredné podniky, pretože poskytujú veľa pracovných príležitostí, zabezpečujú hospodársky rast a podieľajú sa na zabezpečovaní stability sociálneho systému. MSP tvoria až deväť z každých desiatich podnikov v Európskej únii. Ak hovoríme o budovaní pracovných pozícií, malé a stredné podniky tvoria dve z každých troch pracovných miest. Keďže MSP tvoria až 99% všetkých podnikov, je potrebné im venovať pozornosť, pretože sú hybnou silou celej ekonomiky Európskej únie. Tieto podniky prijali programy na ich podporu, ktoré majú za cieľ zvýšiť konkurencieschopnosť a tiež aj zjednodušiť prístup k získaniu finančných prostriedkov týmto podnikom. Európska komisia podporuje MSP, vytvára vhodné podmienky pre podnikateľskú činnosť aby tieto

podniky využili a rozvíjalo naplno svoj potenciál. (Príručka pre používateľov k definícii MSP, 2015)

Európska charta pre malé podniky

Európska charta pre malé podniky predstavuje listinu opatrení, ktorými sa Európska únia zaviazala poskytnúť pomoc, uspokojiť potreby malých podnikov v rôznych oblastiach a celkovo zlepšiť ich podnikateľské prostredie. Bola schválená v júni 2000 na zasadnutí Európskej rady a ratifikovaná v apríli 2002 v Maribore, Slovinsko. Európska únia považuje malé podniky za veľmi dôležité, ale taktiež upozorňuje na ich vysokú citlivosť z hľadiska reakcií na zmeny a na vysokú mieru zaťaženia v oblasti byrokracie. Z toho dôvodu chce zlepšovať podmienky pre podnikateľskú činnosť a pomáhať malým podnikom, ktoré predstavujú hybnú silu ekonomiky Európskej únie. (Slovenská asociácia malých a stredných podnikov a živnostníkov, 2013)

Európska charta pre malé podniky sa zaväzuje prijímať opatrenia v oblastiach uvedených nižšie, pričom berie ohľad na potreby, ktoré majú malé podniky.

1. *„Vzdelávanie a odborná príprava na podnikateľstvo,*
2. *Lacnejší a rýchlejší začiatok podnikania,*
3. *Lepšia legislatíva a regulácia,*
4. *Dostupnosť zručností,*
5. *Zlepšenie online prístupu k inováciám,*
6. *Viac výhod vyplývajúcich z jednotného trhu,*
7. *Zdaňovanie a finančné otázky,*
8. *Posilnenie technologickej kapacity malých podnikov,*
9. *Úspešné modely elektronického podnikania a podpora špičkových malých podnikov,*
10. *Vytvorenie silnejšieho, efektívnejšieho zastúpenia malých podnikov na úrovni únie a na národnej úrovni“* (Európska komisia, *Európska charta pre malé podniky*, 2004, s. 10-15)

1.2 Členenie malých a stredných podnikov

Podľa Majdúchovej a Neumannovej (2014) pre určenie veľkosti podniku sa môžu používať rôzne kritériá, ktoré členíme na kvalitatívne a kvantitatívne.

Kvalitatívne kritériá:

- „organizačná štruktúra podniku,
- postavenie na trhu,
- lokalizácia podniku,
- vzťah vlastníctva a manažmentu a iné.“

Kvantitatívne kritériá:

- „počet zamestnancov,
- obrat,
- majetok či kapitál,
- zisk.“ (Strážovská, 2016, s. 186, 187)

Pri určovaní malých a stredných podnikov sa viac využívajú kritériá kvantitatívne ako napríklad počet zamestnancov či ročný obrat, keďže vieme určiť limity definujúce mikropodnik, malý podnik a pod. Za hlavné kritérium sa považuje počet zamestnancov. Potrebné je taktiež zaradiť finančné hľadisko, na základe ktorého vieme určiť celkovú výkonnosť daného podniku a stanoviť jeho postavenie pri porovnaní s konkurenčnými podnikmi. Jedným z dvoch vedľajších kritérií je ročný obrat, avšak tento ukazovateľ nemohol byť jediným, keďže podniky z oblastí obchodu alebo distribúcie majú vyššie hodnoty obratu ako podniky z oblasti výroby. Druhým vedľajším kritériom je ročná bilančná suma, ktorá odzrkadľuje celkový majetok, ktorý podnik vlastní. Ak na základe účtovnej závierky podnik zistí, že presahuje limit stanovujúci určité kritérium, nepríde automaticky o štatút malého, stredného alebo veľkého podniku – táto situácia sa musí opakovať v dvoch, po sebe nasledujúcich periódach.

Tie podniky, ktoré sú založené len krátko a ich ročná účtovná závierka ešte neprešla schválením, by mali prezentovať údaje o ich podnikaní prostredníctvom vyhlásenia, ktoré zahŕňa odhad „v dobrej viere“. Tento odhad má formu podnikateľského plánu a jeho súčasťou je pokryté celé účtovné obdobie, až kým je podnik schopný vytvoriť obrat. (Odporúčanie Európskej komisie č. 2003/361/EC)

Podľa odporúčania Európskej komisie č. 2003/361/EC, ktoré je platné od 1. januára 2005 sa podniky kategorizujú na mikropodniky, malé podniky, stredné podniky a veľké podniky nasledovne:

Tabuľka 1 Rozdelenie podnikov podľa veľkosti

Podnik	Mikropodnik	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
Počet zamestnancov	1 - 9	10 - 49	50 – 249	Nad 250
Ročný obrat (mil. €)	Do 2	3 - 10	11 - 50	Nad 50
Ročná bilančná suma (mil. €)	Do 2	3 - 10	11 - 49	Nad 43

Zdroj: vlastné spracovanie na základe odporúčania Európskej komisie č. 2003/361/EC

„Počet pracovníkov a finančné čiastky sa získavajú z účtovnej závierky za posledné schválené účtovné obdobie a počítajú sa na ročnom základe. Pričom výška ročného obratu sa má vyčísliť bez dane z pridanej hodnoty (DPH) a iných nepriamych daní.“ (Šrenkel, Malý, stredný alebo mikro podnik – veľkostné kritériá, 2016)

Európska komisia definuje osoby, ktoré sú zahrnuté do celkového počtu pracovníkov, čiže do hlavného kritéria, ktoré hovorí o tom či podnik môžeme alebo nemôžeme zaradiť medzi MSP. Sú to osoby, ktoré pracujú na plný pracovný úväzok, skrátený pracovný úväzok a tiež aj zamestnancov na dočasné alebo sezónne práce. Ide o:

- „zamestnancov,
- *osoby pracujúce pre podnik, ktoré doň boli vyslané a považujú sa za zamestnancov podľa vnútroštátneho práva (to môže zahŕňať aj dočasných zamestnancov alebo tzv. prenajímaných zamestnancov),*
- *vlastníkov/manažérov,*
- *partnerov vykonávajúcich pravidelnú činnosť v podniku, ktorí majú z podniku finančný prospech.“ (Európska komisia, Príručka pre používateľov k definícii MSP, 2015, s. 12)*

Do počtu pracovníkov nezahrňame tých zamestnancov, ktorí sú na materskej alebo rodičovskej dovolenke a tiež učňov a študentov, ktorí pracujú v podniku na základe podpísanej zmluvy o odbornom výcviku alebo o učňovskej príprave – odborne sa pripravujú na zamestnanie. Tie osoby, ktoré pracovali na plný pracovný úväzok počas celého roka predstavujú jednu jednotku a tí, ktorí nepracovali jeden celý rok (či už ide o zamestnancov pracujúcich na skrátený pracovný úväzok alebo o sezónne práce) predstavujú zlomky tejto jednotky. Takto sa určuje

základný počet pracovníkov, ktorý je vyjadrený v pracovných jednotkách RPJ za rok. (Európska komisia, 2015)

Šrenkel hovorí, že je dôležité vedieť či je podnikateľ MSP, ak má záujem o pomoc od štátu. Orgány, ktoré majú na starosti podporné programy pre mikropodniky, malé podniky a stredné podniky sa zaujímajú práve o tieto parametre ako sú počet zamestnancov či ročný obrat. Inštitúcie, ktoré tieto programy na pomoc vytvárajú sa riadia odporúčaniami Európskej komisie. Ďalším kritériom pre podnik, ktorý chce získať pomoc od štátu z verejných zdrojov je či ide o podnik samostatný, partnerský alebo prepojený.

O samostatnom podniku hovoríme vtedy, ak vlastní menej ako štvrtinu základného imania alebo hlasovacích práv v druhom podniku alebo ak je vlastníkom menej ako štvrtinového podielu v danom podniku. Existuje aj situácia, kedy za samostatný podnik považujeme aj podnik, ktorý vlastní štvrtinu až polovicu základného imania alebo hlasovacích práv a týmito vlastníkmi sú napríklad univerzita, spoločnosť rizikového kapitálu či malý autonómny miestny orgán.

Ak má podnik v inom podniku podiel rovný alebo vyšší ako je jedna štvrtina (alebo ak má iný podnik podiel v danom podniku vyšší alebo rovný 25 %) hovoríme o partnerskom podniku. Tento podnik nesmie byť prepojený s iným podnikom a hlasovacie práva nesmú presiahnuť 50%.

Prepojený podnik je druh podniku, ktorý je účastníkom aspoň jedného z týchto vzťahov:

- má väčšinu hlasovacích práv v inom podniku,
- môže vymenúvať a odvolávať členov jednotlivých orgánov iného podniku,
- je dominantne pôsobiaci na základe uzatvorených zmlúv alebo ustanovení v spoločenskej zmluve alebo v zakladacej listine iného podniku,
- sám vykonáva kontrolu nad väčšinou hlasovacích práv v inom podniku.

Ak sú dva podniky previazané prostredníctvom franchisingu, ihneď ich nemusíme považovať za prepojené. Zmluva o franchisingu poskytuje podmienky, ktoré bližšie definujú či podnik môžeme alebo nemôžeme považovať za prepojený. Tieto podmienky podnik spĺňa, ak je účastníkom aspoň jedného zo vzťahov, ktoré sme uviedli vyššie. Najlepším príkladom pre prepojený podnik je 100 percentne vlastnená dcérska spoločnosť. (Škrenkel, 2016)

1.3 Podnikateľské prostredie

Pojem podnikateľské prostredie býva v literatúre veľmi často uvedený, avšak jednotlivé definície sa líšia a nie sú jednoznačné, vzhľadom na značné množstvo jednotlivcov, ktoré toto prostredie tvorí. Autori sa zhodujú v tom, že podnikateľské prostredie je všetko, čo podnik obklopuje a s čím má vzájomné väzby. Taktiež je nazývané aj okolím podniku. Je ovplyvnené podmienkami, napríklad z hľadiska politiky, hospodárstva, kultúry, ekológie alebo legislatívy. Pre podnik je dôležité analyzovať svoje okolie, nielen z ekonomického hľadiska, ale taktiež už z vyššie spomenutých hľadísk. Majdúchová a Neumannová uvádzajú, že okolie podniku sa delí na svetové, všeobecné a špecifické okolie. (Majdúchová, Neumannová, 2014)

„Základnými parametrami, ktoré determinujú podnikateľské prostredie, sú:

- *súkromné vlastníctvo a jeho zákonná ochrana,*
- *právo vlastníka vec držať, nakladať s ňou a brať z nej úžitky,*
- *garancia a ochrana slobody podnikania,*
- *účinná a efektívna vymožitelnosť práva.*

Najväčšími konkurenčnými výhodami našej ekonomiky sú najmä:

- *otvorenosť SR vo vzťahu k vlastníctvu podnikov zahraničnými subjektmi,*
- *otvorenosť SR zahraničnému kapitálu,*
- *dobrá bezpečnostná situácia,*
- *primeraná infraštruktúra,*
- *zdravý bankový sektor a relatívne stabilné úrokové sadzby,*
- *dobrý pomer medzi produktivitou a cenou práce atď.“* (Mucha, Peráček, Strážovská, 2016, s. 23)

Strážovská uvádza, že vzťah medzi malými a strednými podnikmi a podnikateľským prostredím je obojstranný. MSP môžu byť ovplyvnené priamo alebo nepriamo, kým podnikateľské prostredie môžu MSP ovplyvňovať pozitívne alebo negatívne. Podnik a okolie sú navzájom na seba naviazané a tieto väzby delíme na vertikálne a horizontálne. (Strážovská, 2016)

Vertikálne väzby MSP opisujú Majdúchová a Neumannová ako vzťah podniku voči štátu, obciam a mestám. Ich charakter je z časti mocenský, pretože je tvorený legislatívou. Vláda vytvára zákony, ktoré musí každý jednotliviec dodržiavať. Štát má za úlohu podporovať rast

ekonomiky a regulovať jej stabilitu. Napomáha podnikom rozvíjať svoj potenciál a preraziť na trhu. (Majdúchová, Neumannová, 2014)

Horizontálne väzby sú vzťahy voči zákazníkom, dodávateľom, finančným inštitúciám ako sú banky a poisťovne, konkurenčným podnikom a širokej verejnosti. Tieto horizontálne väzby majú formu obchodno-závazkových vzťahov, s ktorými podnik prichádza do kontaktu. Ich vznik je podnietený podpísaním určitej zmluvy. Môže ísť o kúpnu zmluvu, zmluvu o diele, licenčnú zmluvu, zmluvu o tichom spoločenstve či iné druhy zmlúv. (Strážovská, 2016)

Majdúchová a Neumannová tvrdia, že podnikateľská činnosť je ovplyvnená aj nadnárodnými faktormi, ktoré predstavujú svetové okolie podniku. Týmito faktormi sú napríklad:

- internacionalizácia (zmedzinárodnenie) – prepojenie vzájomných hospodárskych vzťahov medzi jednotlivými krajinami,
- intelektualizácia – podpora vzdelávania a tvorivej práce,
- flexibilita – rýchle prispôsobenie meniacim sa podmienkam na trhu,
- ekologizácia – zvýšený zreteľ na životné prostredie – zvýšenie jeho kvality a ochrana,
- a iné.

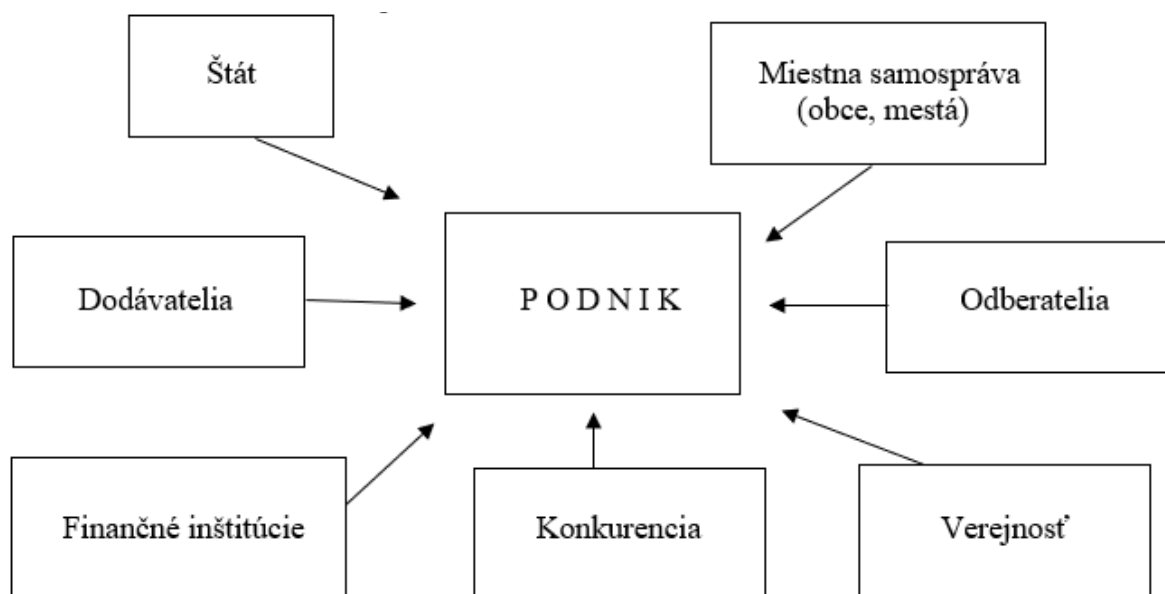
Všeobecným okolím podniku nazývame také okolie, ktorého faktory vplývajú na všetky podniky bez rozdielu. Tieto faktory sú rozdelené na základe sektorov, v ktorých pôsobia. Takýmito sektormi sú napríklad makroekonomický sektor, technologický sektor, politicko-právny sektor alebo politicko-právny sektor.

S každým subjektom, ktorý tvorí všeobecné okolie sú vo vzťahu všetky podniky a navzájom na seba pôsobia. Ide o subjekty:

1. Štát – pomocou štátnych orgánov má za úlohu pomôcť podnikom pri ich podnikateľskej činnosti a taktiež rozvíjať oblasti, kde štát nie je schopný priniesť na trh výrobky a služby. Podnecuje rozvoj podnikania v spolupráci so zahraničnými podnikmi prostredníctvom zahraničnoobchodnej politiky. Štát má taktiež za úlohu zvyšovať výkonnosť ekonomiky a to regulovaním hospodárskej politiky, ktorá je tvorená čiastkovými politikami – fiškálna politika, monetárna politika, štruktúrna politika, politika zamestnanosti a sociálna politika, vedecko-technická politika a ekologická politika.
2. Obce a mestá – podnik predstavuje zdroj príjmu pre obec, vzhľadom na dane a poplatky, ktoré odvádza do miestneho rozpočtu, napr. daň z nehnuteľností.

3. Dodávatelia – aby podnik mohol uskutočňovať svoje podnikateľské aktivity, potrebuje na to výrobné faktory v požadovanej kvalite, dodané včas za adekvátnu cenu. Tieto výrobné faktory podniku poskytujú dodávatelia.
4. Odberatelia – odberateľov nazývame tiež zákazníkmi alebo spotrebiteľmi. Sú to domácnosti, ktoré stoja na strane dopytu a svoje dôchodky prerozdeľujú na nákup finálnych statkov a služieb, úspory a investície.
5. Konkurencia – konkurenčné podniky môžu na podnik vplývať pozitívne alebo negatívne. Pozitívny vplyv majú, ak podnecujú k zvyšovaniu kvality výrobkov skrz kvalitné suroviny či zvyšovanie efektívnosti výrobného procesu aspoň na úroveň konkurencie, ak nie vyššie. Negatívny vplyv sa týka ceny, kedy je určená jej horná hranica a taktiež malých podnikov, ktoré sú slabšie, nemajú rovnaké možnosti a sú vytláčané z trhového mechanizmu.
6. Finančné inštitúcie – tvoria banky a poisťovne, s ktorými podnik prichádza do kontaktu v prípade, ak si chce napríklad zobrať úver od banky, vložiť vklad alebo uzavrieť poisťnú zmluvu v poisťovni. Do tejto kategórie zaraďujeme taktiež lízingové spoločnosti.
7. Verejnosť – čo sa týka verejnosti, podnik si vytvára dobré meno a imidž. Spolupracujú napríklad v oblastiach zdravia či ochrany životného prostredia. (Majdúchová, Neumannová, 2014)

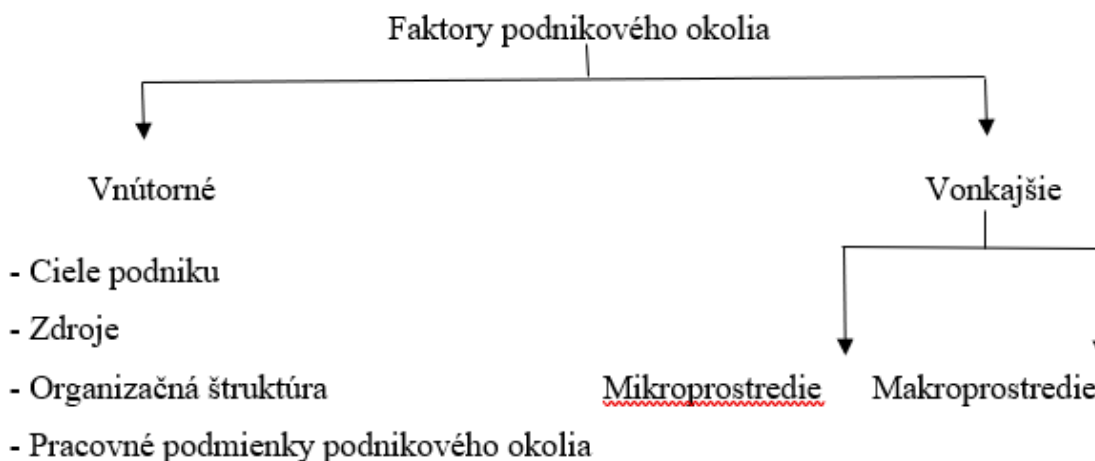
Obrázok 1 Všeobecné okolie podniku

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Majdúchovej a Neumannovej, 2014

Autori Váchal, Vochozka ale aj iní delia podnikové okolie na vnútorné a vonkajšie. Do okolia vnútorného sa zaraďujú vnútorné procesy, ktoré sa v podniku odohrávajú. Vonkajšie okolie sa delí na mikroprostredie a makroprostredie. Kým mikroprostredie zahŕňa faktory, na ktoré podnik môže mať aspoň čiastočný vplyv, makroprostredie tvoria faktory, ktoré podniky vôbec nemôžu ovplyvňovať, ale naopak, môžu mať veľký vplyv na podnik. (Váchal, Vochozka, 2013)

Obrázok 2 Faktory podnikového okolia

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Dvořáčka a Slunčíka, 2012

Vnútorné okolie sa zameriava na preskúmanie silných a slabých stránok podniku, z ktorých údaje vie podnik použiť pri boji s konkurenciou a definuje podnikové ciele, podľa ktorých prispôbuje svoju podnikateľskú činnosť. Dôležitou súčasťou vnútorného prostredia je vypracovanie organizačnej štruktúry, pretože ak je táto vypracovaná správne, môže to podniku pomôcť skôr a efektívnejšie dosahovať svoje ciele. (Dvořáček, Slunčík, 2012)

Autori Váchal a Vochozka uvádzajú, že existujú faktory, ktoré vplývajú na vonkajšie okolie. Týmito faktormi sú odvetvie a lokálne okolie. Na Slovensku sa najviac podniká v oblastiach služieb, zameraných na konečného spotrebiteľa, kde zaraďujeme napríklad stravovacie prevádzky, maloobchody, zdravotné či vzdelávacie strediská, priemyselné a obchodné činnosti a mnohé ďalšie. Pri lokálnom okolí podnikateľ starostlivo zvažuje kam umiestni nový podnik a berie do úvahy napríklad nájomného, umiestnenie konkurenčných podnikov, kúpyschopnosť obyvateľstva, infraštruktúru ale aj cieľovú skupinu spotrebiteľov, na ktorú sa chce podnikateľ zamerať. (Váchal, Vochozka, 2013)

1.4 Hodnotenie podnikateľského prostredia

Medzi najvýznamnejšie faktory ovplyvňujúce kvalitu podnikateľského prostredia zaraďujeme konkurencieschopnosť podniku, keďže v posledných rokoch sa stretávame so stále prebiehajúcimi zmenami, ktoré menia externé prostredie podniku. Ak chce byť podnik úspešný a konkurencieschopný, je nútený rýchlo a efektívne na tieto zmeny reagovať.

Podniky medzi sebou vytvárajú konkurenciu a zároveň svojimi aktivitami ovplyvňujú okolie. Za tento vplyv nesú zodpovednosť, keďže sú súčasťou všeobecného spoločenského prostredia, a preto by sa mali proaktívne podieľať na riešení spoločenských problémov a rozvoji spoločnosti ako takej.

Ďalšou úlohou podnikov je účasť na regionálnom rozvoji. Podniky vytvárajúc nové pracovné miesta vedia pomôcť k zníženiu nezamestnanosti v danom regióne a najmä technologickými inováciami pozitívne vplývajú na celkový rozvoj. (Kuzmišin, 2009)

Podnikateľské prostredie a jeho kvalitu sa dá merať pomocou rôznych indexov či už medzinárodných alebo celosvetových, ktoré zberajú širokú škálu údajov. Ich cieľom je získať také údaje, ktoré sú kvantifikovateľné a podstatné pre podnikateľov danej krajiny, aby ich bolo možné porovnávať s inými krajinami v regióne alebo celosvetovo. Existujú indexy objektívne a subjektívne. Tie objektívne vychádzajú z dát, ktoré boli posudzované nestranné, čiže nedefinujú nikoho názor, ale opisujú skutočnosť. Subjektívne indexy sú zamerané na konkrétnych respondentov, ktorí vyjadrujú svoje stanovisko a názor k danej problematike. Za hlavné meradlá kvality podnikateľského prostredia sa považuje konštrukcia indexu, charakter údajov a zdroje údajov.

Globálne indexy merania kvality podnikateľského prostredia

Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) a európsky štatistický úrad Eurostat sa zaoberajú zberom a vyhodnocovaním štatistických údajov. Eurostat definuje podnikateľskú činnosť ako aktivitu, merateľnú na základe výkonnosti podnikov, dopadu ich činností a na základe determinantov podnikateľského prostredia. Výkonnosť podnikov je ovplyvnená viacerými faktormi, napríklad ekonomickými, sociálnymi, ekologickými, no ide najmä o podnikateľské prostredie, ktoré podnik ovplyvňuje. Dopad činností podniku sa meria napríklad podielom na raste hrubého domáceho produktu, tvorbe nových pracovných miest či ekologickými dopadmi daného podniku na životné prostredie. Determinantmi podnikateľského prostredia rozumieme oblasti vplývajúce na toto prostredie priamo alebo nepriamo, napr.

daňové zaťaženie, konkurencia, súdna a legálna regulácia, investície do výskumu a vývoja a mnohé ďalšie.

Index globálnej konkurencieschopnosti (Global Competitiveness Index, GCI)

Svetové obchodné fórum každoročne publikuje správu o globálnej konkurencieschopnosti. V tomto indexe sa berie do úvahy efektívnosť jednotlivých krajín použiť ekonomické zdroje, ktoré majú k dispozícii na zvyšovanie životnej úrovni ich obyvateľov, čiže skúma konkurencieschopnosť krajín a faktory, ktoré vplývajú na produktivitu krajiny. Index sa delí na tri menšie indexy, ktoré na seba nadväzujú a rozdeľujú ekonomiky do skupín podľa ich konkurencieschopnosti. Zaoberajú sa napríklad administratívnym či legislatívnym prostredím, infraštruktúrou, makroekonomickým prostredím či zdravím populácie. (Kopečný, 2014)

Index ekonomickej slobody (Index of Economic Freedom, IES)

Úrovňou ekonomickej slobody rozumieme základné právo človeka na prácu a vlastníctvo. Denník The Wall Street Journal a The Heritage Foundation publikujú každý rok index ekonomickej slobody, kde sú krajiny porovnávané na základe štyroch základných slobodách:

- „*právny štát (vlastnícke práva, sloboda od korupcie),*
 - *limitovaný štát (fiškálna sloboda, vládne výdavky),*
 - *efektívnosť regulácie (sloboda podnikania, pracovný trh, menová sloboda),*
 - *otvorenosť trhu (sloboda obchodu, sloboda investovania, finančná sloboda).“*
- (Kopečný, *Analýza, monitor kvality podnikateľského prostredia v SR a konkurencie schopnosť ekonomiky : Analýza aktuálneho stavu podnikateľského prostredia v SR a odporúčania pre jeho zlepšenie*, 2014, str. 22)

Tento index udáva, že rozvoj krajín je ovplyvnený práve ich ekonomickou slobodou. Je posudzovaných desať oblastí, ktoré definujú ekonomickú slobodu. Krajiny tieto oblasti hodnotia od 0 do 100, pričom 100 predstavuje maximálnu slobodu. Následne sa tieto údaje spriemerujú a dostaneme konečný bodový zisk danej krajiny.

Projekt Doing Business

Projekt Doing Business je vytvorený Svetovou bankou ako prieskum regulovania podnikateľského prostredia v globálnej sfére prostredníctvom tzv. indexu jednoduchosti

podnikania. Životný cyklus malých a stredných podnikov je skúmaný v rôznych fázach, napríklad založenie podniku, požiadanie o úver v banke, získanie stavebného povolenia či ukončenie podniku. Doing Business má za cieľ zlepšovať podmienky podnikateľom v právnom prostredí a navrhuje oblasti, kde môžu byť uskutočnené reformy. Prieskum je výhodný z hľadiska jeho ľahkého porovnávaní medzi krajinami. Čo je považované za nevýhody, sú niektoré faktory podnikania, ako napríklad, že sa vzťahuje iba na spoločnosti s ručeným obmedzením, neberie do úvahy veľkosť trhu, efektívnosť či kvalitu ľudských zdrojov. (Belanová, 2014)

Index vnímania korupcie (Corruption Perceptions Index, CPI)

Podľa portálu Transparency International, cieľom indexu vnímania korupcie je hodnotenie jednotlivých krajín na základe miery korupcie v danej krajine. Odborníci a riadiaci pracovníci hodnotia verejný sektor. V rámci tohto indexu je skúmaná kombinácia trinástich prieskumov a hodnotení korupcie, na rôznych úrovniach verejných inštitúcií. Index vnímania korupcie je používaný na celom svete a je najčastejším ukazovateľom miery korupcie v krajine. V roku 2020 bolo do indexu zahrnutých 180 krajín a oblastí. CPI skúma otázky napríklad v oblasti úplatkárstva, rozdelenia verejných zdrojov, byrokracie a nadmernej byrokratickej záťaže alebo trestného stíhania pre skorumpovaných úradníkov. (Transparency International, 2020)

2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Primárnym cieľom záverečnej práce je analyzovať podnikateľské prostredie malých a stredných podnikov na Slovensku a taktiež zistiť, ako vybraný podnik vníma svoje okolie. Pre dosiahnutie tohto cieľa bude potrebné:

- zhodnotenie podnikateľského prostredia Slovenskej republiky prostredníctvom Indexu podnikateľského prostredia a taktiež prostredníctvom viacerých globálnych indexov, ktoré každoročne skúmajú hodnoty v jednotlivých krajinách a navzájom ich medzi sebou porovnávajú,
- preskúmanie aktuálnej situácie malých a stredných podnikov na Slovensku a problémy, ktoré pozorujú podnikatelia pri vykonávaní podnikateľskej činnosti,
- v sledovanom podniku zistiť ako vníma svoje podnikateľské prostredie, či bol začiatok podnikania náročný a s akými problémami sa stretol v priebehu jeho činnosti; aká je cieľová skupina a podľa čoho si podnik vyberá svojich dodávateľov.

Pre vypracovanie záverečnej práce sme použili knižné aj elektronické zdroje, analýzou ktorých sme získali potrebné poznatky o problematike podnikateľského prostredia malých a stredných podnikov v teoretickej rovine. Empirickú časť záverečnej práce sme získali analýzou konkrétnych číselných údajov zistených prostredníctvom Indexu podnikateľského prostredia a taktiež prostredníctvom globálnych indexov, na základe ktorých sme skúmali stav podnikateľského prostredia SR.

Ďalej sme sa zamerali na analýzu malých a stredných podnikov na Slovensku, konkrétne za rok 2019. Pre spracovanie údajov pre konkrétne opatrenia v súvislosti s pandémiou vírusu COVID-19 a finančnej výpomoci od štátu pre malé a stredné podniky sme použili a analyzovali elektronické zdroje. Na záver sme si vybrali konkrétny podnik, ktorý nám prostredníctvom rozhovoru poskytol potrebné informácie týkajúce sa vnímania podnikateľského prostredia.

3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA

V nasledujúcej časti bakalárskej práce sme sa zamerali na hodnotenie podnikateľského prostredia na Slovensku, ktoré pravidelne vyhodnocuje Podnikateľská aliancia Slovenska. Ich Index podnikateľského prostredia dlhoročne zaznamenáva aktuálny stav Slovenskej republiky a problémy, ktorým musia čeliť podnikateľské subjekty v rámci svojich činností. V ďalšej časti sme sa zamerali na hodnotenie podnikateľského prostredia, ktoré je skúmané prostredníctvom globálnych indexov. Pandémia vírusu COVID-19 postihla aj malé a stredné podniky, ktorým bola poskytnutá výpomoc od štátu, ktorú sme spracovali v tejto kapitole. Na záver sme opísali vnímanie podnikateľského prostredia vybraným podnikom.

3.1 Index podnikateľského prostredia (Index IPP)

Na Slovensku existuje viacero organizácií, zväzov či asociácií, ktoré stoja za podnikateľskými subjektami a snažia sa dosahovať zlepšovanie podmienok v podnikateľskom prostredí. Jednou z týchto asociácií je Podnikateľská aliancia Slovenska (PAS). Bola založená 15. novembra 2001 Inštitútom pre ekonomické a sociálne reformy INEKO a Centrom pre hospodársky rozvoj (CPHR). Ide o prepojenie ziskovej a neziskovej oblasti, čím využívajú aj poznatky z odvetvia verejného sektora a zároveň aj skúsenosti vyplývajúce z podnikateľskej činnosti. Zámerom PAS je etickým, otvoreným a zákonným spôsobom dosahovať vyššiu kvalitu v oblasti podnikateľského prostredia, a to nielen pre určité skupiny podnikov, ale podnikateľského sektora ako jedného celku. Vhodné podmienky pre podnikanie zvyšujú podnikateľskú aktivitu, čím prosperujú nielen firmy dosahovaním zisku, ale aj celková ekonomika a rozmach danej krajiny. (Podnikateľská aliancia Slovenska, 2021)

Nástrojom Podnikateľskej aliancie Slovenska (PAS), ktorým hodnotí podnikateľské prostredie na Slovensku je Index podnikateľského prostredia (Index IPP). Na štvrťročnej báze PAS vyhodnocuje vývoj a aktuálnu úroveň prostredia. Údaje získavané týmto indexom možno ďalej porovnávať medzi sledovanými obdobiami a upozorňovať na nedostatky, ktoré vidia podnikatelia pri svojich aktivitách. Následne nadobudnutými poznatkami je možné upozorňovať na problémy, ktorým čelia podnikateľské subjekty a sledovať vývoj v hospodárskej politike vlády alebo v zmenách legislatívy či sa usilujú pomôcť podnikateľom zlepšovať podmienky podnikateľského prostredia.

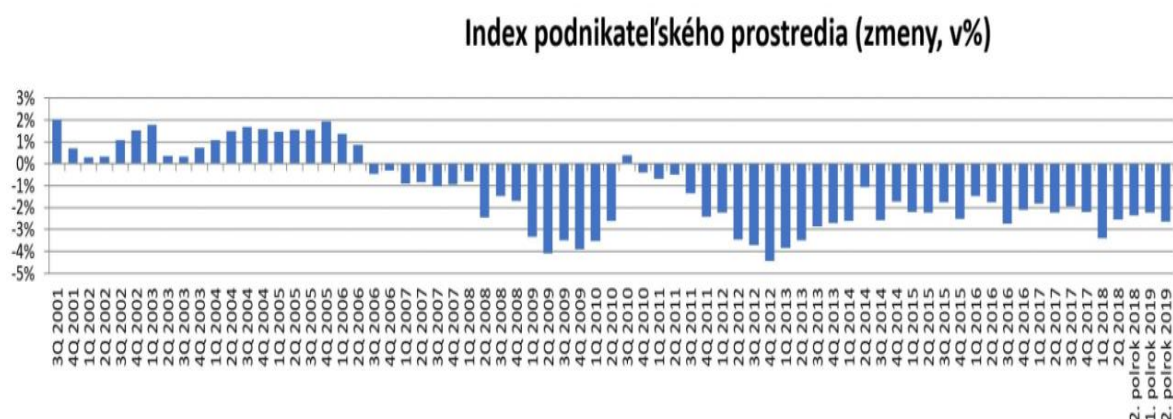
Index podnikateľského prostredia vyhodnocuje zmeny jednotlivých položiek pravidelne, v rámci sledovaného obdobia, čo predstavuje tri mesiace. Je vytvorený na báze prieskumu pocitov a skúseností podnikateľských subjektov, najmä manažérov, ktorí vyhodnocujú aktuálne dianie v oblasti podnikateľského prostredia a prípadné zavedené zmeny, napr. v legislatíve. (Profini, 2010)

Manažéri či iní zástupcovia daného podniku, ktorí vyplňajú formulár IPP majú na výber zo siedmich možností hodnotenia, pričom +3 vyjadruje extrémne zlepšenie, 0 predstavuje žiadnu zmenu a -3 vyjadruje extrémne zhoršenie.

IPP skúma tri hlavné oblasti, pričom každá z nich obsahuje viacero podkategórií. Prvou oblasťou skúmanou Indexom podnikateľského prostredia je vplyv hlavných prvkov právneho a regulačného rámca na podnik. Táto oblasť skúma legislatívu spojenú s podnikaním, regulácie zo strany štátu, funkčnosť štátnych inštitúcií, ako napríklad daňové úrady alebo vymáhateľnosť práva či funkčnosť súdnictva. Druhá oblasť je zameraná na skúmanie vplyvu vonkajších podmienok na podnik. V tejto podkategórii je hlbšie skúmaná problematika byrokracie, hospodárska politika, úroveň korupcie a infraštruktúry či prístup k finančným zdrojom. Poslednou pozorovanou oblasťou je vplyv daného podnikateľského subjektu na celkovú kvalitu podnikateľského prostredia. Ide napríklad o zamestnanosť, produktivitu, likviditu, vzťah s verejnosťou, poskytovanie informácií alebo podporu regiónu.

Pri vyplňovaní formulára Indexu podnikateľského prostredia respondenti taktiež vyjadrujú svoj názor na vybrané zákony, ktoré boli prijaté Národnou radou SR a vplývajú na súčasnú podnikateľskú činnosť respondenta. (Podnikateľská aliancia Slovenska, 2021)

Graf 1 Index podnikateľského prostredia SR

Zdroj: Podnikateľská aliancia Slovenska, *Podnikateľské prostredie na Slovensku je v zlom stave*, 2020, Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/2020/06/11/podnikatelske-prostredie-na-slovensku-je-v-zlom-stave/>

Ako je možné vidieť na grafe č. 1, podnikateľské prostredie Slovenskej republiky sa podľa Indexu podnikateľského prostredia nachádza v mínusových hodnotách. Najnovšie namerané hodnoty pochádzajú z druhého polroka 2019, kedy sa ich percentuálna zmena znížila o 2,64 percenta. Dôvodov negatívneho výsledku bolo niekoľko. Ako problémy podnikateľského prostredia podnikatelia uviedli napríklad prístup štátu na pomoc podnikom, uplatnenie princípu rovnosti pred zákonom, nedostatočne fungujúce súdnictvo (táto položka dosiahla najväčší prepád a to až o -8,37 percenta). Vyššie percentuálne zmeny zaznamenali tiež problémy s úrovňou korupcie, byrokracie či organizovaným zločinom, funkčnosť politického systému štátu, zrozumiteľnosť a ďalšie.

V čom však podnikatelia videli zlepšenie sú kvalitnejšie výrobné vstupy, vyššia likvidita, cash-flow a najmä plnenie záväzkov podniku. Čo sa týka legislatívy, zlepšila sa položka odvodov o 1,3 percenta oproti prvému polroku 2019. Najpozitívnejšie hodnotenou položkou bol vzťah k životnému prostrediu, čo svedčí o tom, že sa Slovenská republika vyvíja pozitívnym smerom, kedy aj podnikateľské subjekty dbajú na udržateľnosť a ekologickejší spôsob podnikania. Vysoké negatívne hodnoty boli namerané najmä z hľadiska fungovania štátu a politickej situácie, pracovnoprávnej legislatívy, zrozumiteľnosti a stálosti právnych predpisov. Celková úroveň Indexu podnikateľského prostredia na Slovensku za druhý polrok 2019 dosiahla úroveň 41,56 bodu, čo je o 1,12 bodu menej, ako prvý polrok 2019. IPP začínal na úrovni 100 bodov a súčasná hodnota svedčí o tom, že podnikateľské subjekty na Slovensku sú čoraz viac negatívnejší pri hodnotení podnikateľského prostredia.

Z dlhodobého časového horizontu je zrejmé, že podnikateľské prostredie na Slovensku nie je ideálne a že podnikatelia sa pri svojej činnosti stretávajú s viacerými bariérami. Tento negatívny trend vývoja Indexu podnikateľského prostredia bol prvýkrát zaznamenaný v roku 2006, aj keď jeho hodnota síce ešte neklesla pod úroveň 100 bodov. Najhorším rokom pre podnikateľov bol rok 2012, kedy bola zaznamenaná najrazantnejšia zmena v celej histórii merania tohto indexu. Opakujúcimi sa a málo riešenými problémami podnikateľského prostredia sú uvádzané problémy s byrokraciou, korupciou, časté legislatívne zmeny, zjednodušenie právnych predpisov, nedostatočná funkčnosť súdneho systému a vymožitelnosť práva. (Podnikateľská aliancia Slovenska, 2020)

3.2 Súčasný stav malých a stredných podnikov na Slovensku k roku 2019

Malé a stredné podniky sú nosným pilierom ekonomiky a hospodárstva Slovenskej republiky, keďže tvoria až 99,9 percentný podiel na trhu zo všetkých podnikateľských subjektov, čím vytvárajú pracovné miesta pre takmer 75 percent aktívnej pracovnej sily. Ich úroveň tvorby pridanej hodnoty dosahuje 55 percent. Na Slovensku sa neustále zvyšuje podnikateľská aktivita, čo majú na svedomí hlavne malé a stredné podniky, vzhľadom na ich vysoký počet. Slovenská republika v rámci Európskej únie patrí medzi krajiny s najvyšším počtom malých a stredných podnikov vo vzťahu k celkovému počtu obyvateľov.

Úrad vlády Slovenskej republiky, podnikateľské subjekty ale aj široká verejnosť potrebuje informácie o podmienkach podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku, a preto Slovak Business Agency už od svojho vzniku v roku 1993 každoročne spracováva a publikuje Správu o stave malého a stredného podnikania na Slovensku, ktorú sme použili aj pre vypracovanie tejto záverečnej práce.

Slovak Business Agency je slovenská inštitúcia, ktorá sa zaoberá podporou malých a stredných podnikov. Táto inštitúcia vznikla v roku 1993, kedy Ministerstvo hospodárstva SR spojilo sily so Združením podnikateľov Slovenska a Slovenským živnostenským zväzom. Poskytujú pomoc podnikateľom vykonávať svoju činnosť vyplývajúcu zo Zákona o malých a stredných podnikoch, podporujú podnikateľskú činnosť na rôznych úrovniach ako aj zvyšujú konkurencieschopnosť podnikov v rámci krajiny, ako aj s krajinami Európskej únie a tretími krajinami. (Slovak Business Agency, 2020)

Aby sme priblížili súčasný stav malých a stredných podnikov na Slovensku, uvádzame najnovšie získané údaje za rok 2019. Rok 2019 bol pre slovenskú ekonomiku rokom, kedy sa

spomalilo tempo jej rastu, ktoré bolo najnižšie za posledné tri roky. Dôvodom tohto spomalenia bola zvyšujúca sa neistota a globálne protekcionistické opatrenia, aj v súvislosti so začiatkom šírenia vírusu COVID-19.

Hospodárstvo Slovenskej republiky v roku 2019 rástlo, na čom majú zásluhu hlavne malé a stredné podniky. Ich počet sa od roku 2018 zvýšil o 6,3 percenta, čo predstavuje viac ako 35 000 nových podnikov. V tabuľke č. 2 môžeme vidieť celkový počet MSP na Slovensku v roku 2019, ktorý predstavoval až 595 371 aktívnych subjektov, čo značí najvyšší počet v histórii Slovenskej republiky.

Najväčší podiel na trhu majú dozaista mikropodniky, ktoré zamestnávajú od 0 do 9 pracovníkov. Za rok 2019 počet mikropodnikov na Slovensku predstavoval 577 827, tvoriac až 96,9 percenta všetkých aktívnych podnikateľov. Tento nárast činil 6,5 %.

Bol zaznamenaný pokles stredných podnikov o 1,5 % a taktiež veľkých podnikov o 1,3 %, ktorý sme v tabuľke č. 2 označili červenou farbou. Dôvodom tohto poklesu je medziročný nárast nových firiem podnikajúcich ako živnostníci (fyzické osoby) a podnikov (právnické osoby). Podiel veľkých podnikov zostal nezmenený – 0,1 %, čo predstavuje celkovo 671 podnikateľských subjektov. Keďže bolo zaznamenané zvýšenie množstva MSP, zvýšila sa tiež ich podnikateľská aktivita na Slovensku a to na 21,6 percenta.

Tabuľka 2 Počet podnikateľských subjektov podľa veľkosti a právnej formy za rok 2019

Veľkostné kategórie / Právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu		Index 2019/2018
					Abs.	Podiel v %	
Mikropodniky (0 - 9)	230 054	322 678	21 391	3 704	577 827	96,9%	106,5
Malé podniky (10 - 49)	13 399	1 174	13	15	14 601	2,4%	101,9
Stredné podniky (50 - 249)	2 900	42	1	0	2 943	0,5%	98,5
Veľké podniky (250 a viac)	669	2	0	0	671	0,1%	98,7
Spolu MSP (0 - 249)	246 353	323 894	21 405	3 719	595 371	99,9%	106,3
Spolu podnikateľské subjekty	247 022	323 896	21 405	3 719	596 042	100,0%	106,3

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Slovak Business Agency

Podnikateľská činnosť malých a stredných podnikov na Slovensku je zastúpená vo viacerých odvetviach, ktoré sme uviedli v tabuľke číslo 3. Zároveň sme porovnali počet MSP v jednotlivých odvetviach v roku 2018 a v 2019.

Najväčší podiel malých a stredných podnikov na Slovensku pôsobí v odvetví obchodných služieb a to 158 082 podnikov. Tento počet tvorí až 26,6 % z celkového počtu MSP na Slovensku. Ďalšie vyššie zastúpenia podnikov evidujeme v odvetví stavebníctva, kde aktuálne pôsobí 17,9 % podnikov (106 725) a v odvetví obchodu, ktoré predstavuje 17,8 % (106 725). Priemysel je na Slovensku taktiež zastúpený vo väčšom počte, konkrétne za rok 2019 tvorili podniky vykonávajúce svoju hlavnú činnosť v odvetví priemyslu 13,8 % (82 030). Ďalšie odvetvia sú zastúpené v menšom počte podnikov.

Z uvedeného vyplýva, že MSP Slovenska sa orientujú najmä na štyri hlavné odvetvia a to sú obchodné služby, stavebníctvo, priemysel a obchod, ktorých celkový podiel predstavuje až 76,1 % . Zároveň všetky tieto sektory okrem obchodu zaznamenali v roku 2019 pozitívny rast, čo nasvedčuje tomu, že sa malým a stredným podnikom v týchto oblastiach darí. Pokles v odvetví obchodu sme v tabuľke č. 3 označili červenou farbou.

Tabuľka 3 Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov

Odvetvie SK NACE	2018	2019	Medziročná zmena	
			Abs.	Index
pôdohospodárstvo	23 131	24 117	986	104,3
priemysel	76 454	82 030	5 576	107,3
stavebníctvo	95 315	106 725	11 410	112,0
obchod	106 643	106 262	-381	99,6
ubytovanie a stravovanie	18 736	19 726	990	105,3
doprava, informácie	45 572	49 629	4 057	108,9
obchodné služby	149 528	158 082	8 554	105,7
ostatné služby	44 462	48 800	4 338	109,8
Spolu	559 841	595 371	35 530	106,3

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Slovak Business Agency

Slovenská republika je charakteristická častou zmenou legislatív, najmä čo sa týka podnikateľského prostredia. Každoročne je prijatých niekoľko zákonov, noriem, smerníc alebo iných úprav legislatívy, ktoré napomáhajú zlepšovať podnikateľské prostredie. Častým

problémom uvádzaným podnikmi ako prekážka v podnikaní je nadmerná administratívna záťaž, voči ktorej bol v roku 2018 prijatý zákon proti byrokracii.

Pre uľahčenie podnikateľskej činnosti bola zrušená povinnosť fyzických a právnických osôb predkladať výpisy z niektorých registrov a tiež ďalšie povinnosti týkajúce sa potreby predloženia niektorých dokumentov ako napríklad potvrdenia o daňových a colných nedoplatkoch alebo potvrdenia o nedoplatkoch na zdravotnom poistení. Pre zníženie administratívnej záťaže už nie je nutné predkladanie najčastejšie požadovaných výpisov z registrov, ktorých predmetom sú najčastejšie životné situácie.

Podnikateľským subjektom, ktoré majú ročný príjem nižší ako 100 000 eur, sa od roku 2019 znížila sadzba dane z príjmu. U právnických osôb ide o zmenu z 21% na 15% a u fyzických osôb – živnostníkov sa sadzba dane z príjmu zníži na 15% z pôvodných 19%.

Slovenskí podnikatelia dlhoročne uvádzajú ako problém nedostatočnú funkčnosť súdnictva. Aj voči tomuto problému bolo prijaté opatrenie, ktorého účelom je odbremeniť súdy prostredníctvom zastavenia niektorých exekúcií.

Dlhodobými problémami podnikateľského prostredia na Slovensku sú najmä byrokracia a veľmi často a rýchlo sa meniaci legislatíva, ale aj mnoho ďalších. Námietky a sťažnosti podnikateľov bývajú vypočuté a je snaha o ich nápravu. Každoročne je prijatých niekoľko zákonov alebo opatrení, ktoré zlepšujú kvalitu podnikateľského prostredia a uľahčia podnikateľom ich prácu. Avšak Slovenská republika rieši tieto problémy pomaly a stále je tu veľa priestoru pre zlepšenie, nakoľko podnikatelia stále narážajú na bariéry, ktoré im komplikujú podnikanie a najmä ide o dlhoročne sa opakujúce problémy.

3.3 Slovenská republika v hodnotení svetových indexov

V podkapitole 1.4 Hodnotenie podnikateľského prostredia sme si teoreticky uviedli niektoré indexy, ktorými je merané a následne vyhodnocované podnikateľské prostredie. V nasledujúcej podkapitole sa zameriavame konkrétne na Slovenskú republiku a aktuálny stav podnikateľského prostredia meraného prostredníctvom svetových indexov.

Index globálnej konkurencieschopnosti

Svetové ekonomické fórum každoročne zverejňuje Správu o globálnej konkurencieschopnosti, kde sa krajiny umiestňujú na základe bodov, ktoré získajú v indexe globálnej

konkurencieschopnosti. Aj keď sa tento index zisťuje už od roku 2004, v tejto práci uvádzame iba najnovšie získané údaje za roky 2017 až 2019, ktoré uvádzame na grafe č. 2 a zároveň ktoré sú najaktuálnejšie dostupné. V roku 2019 sa Slovenská republika umiestnila na 42. mieste z celkového počtu 141 krajín. V bodovom hodnotení zo 100 bodov, Slovensko dosiahlo 68,8 bodu, čo predstavuje zníženie oproti roku 2018 o 0,1 bodu. Zlepšenie bolo zaznamenané v oblastiach efektívnosti pracovného trhu, úrovne pracovných zručností či používania informačných technológií. V tomto indexe sa Slovensko zhoršilo v hodnotení konkurenčného prostredia, podnikateľskej klímy a zdravia obyvateľstva. Dlhoročné problémy sú zaznamenané v oblasti podnikateľského prostredia a najmä v inovačnej kapacite, kde Slovenská republika zaostáva za ostatnými európskymi krajinami. Problémom je tiež spotrebiteľské správanie, kedy je uprednostňovaná nižšia cena pred kvalitou produktov a služieb a komplikovaný daňový a colný systém, ktorý škodí konkurenčnému prostrediu. (Podnikateľská aliancia Slovenska, 2019)

Graf 2 Index globálnej konkurencieschopnosti na Slovensku 2017-2019

What is Slovakia global competitiveness index?

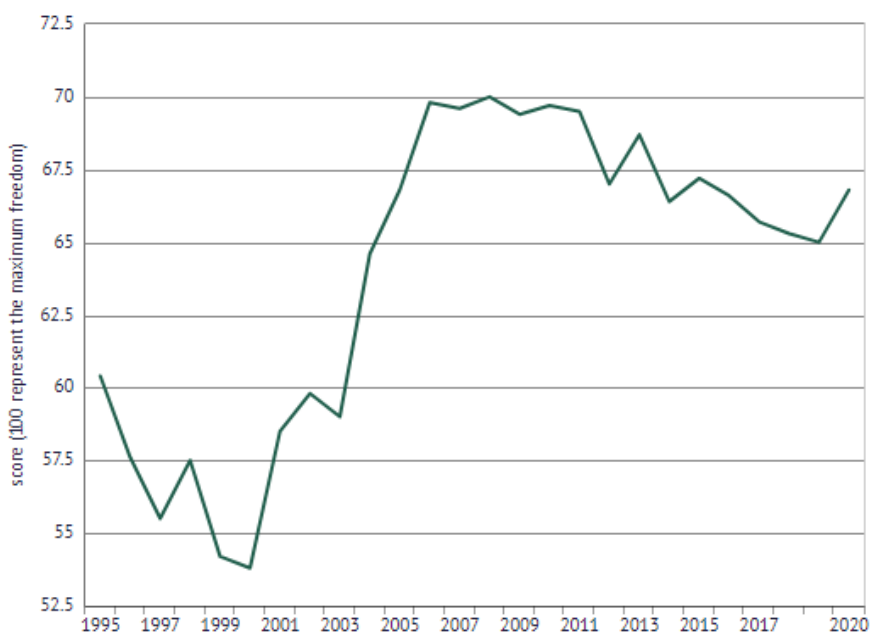
Zdroj: Knoema, *Slovakia – Global competitiveness index*, 2020, Dostupné na: <https://knoema.com/atlas/Slovakia/Global-competitiveness-index>

Index ekonomickej slobody

Slovenská republika dosiahla v Indexe ekonomickej slobody v roku 2020 hodnotu 66,80 bodov, z celkových 100 bodov. Táto hodnota sa nachádza v rozmedzí od 60 po 69,9 bodu, čo predstavuje strednú hodnotu v tomto indexe a naznačuje, že Slovenská republika je mierne ekonomicky slobodná krajina. V porovnaní s rokom 2019 evidujeme zlepšenie o 2,77 %. Čo sa týka konkrétnych odvetví tohto indexu, Slovensko si polepšilo v kategórii vlastníckych práv, funkčnosti súdnictva a slobode podnikania. Aj keď vidíme zlepšenie v súdnictve na Slovensku, dlhší časový horizont je toto odvetvie najnižšie bodovo hodnotené zo všetkých. Naopak, najvyššie bodové hodnotenie evidujeme už niekoľko rokov v sfére fiškálnej slobody. Ako je možné vidieť na grafe č. 3, Slovensko v tomto indexe si rapídne polepšilo najmä v rokoch 2000 až 2006, avšak tento index v prípade našej krajiny má stúpajúcu tendenciu. (Knoema, 2021)

Graf 3 Vývoj indexu ekonomickej slobody na Slovensku 1993-2020

What is Slovakia index of economic freedom?

Zdroj: Knoema, *Index of Economic Freedom*, 2021, Dostupné na: <https://knoema.com/HFWSJIEF2016/index-of-economic-freedom>

Projekt Doing Business – Index jednoduchosti podnikania

Svetová banka hodnotila a porovnávala krajiny vo viacerých oblastiach prostredníctvom svojho projektu Doing Business. V indexe jednoduchosti podnikania sa Slovenská republika v roku

2020 (najnovšie získané údaje), umiestnila na 45. mieste z celkového počtu krajín 190. Oproti roku 2019 ide o zlepšenie o 0,2 %. Slovensko dosiahlo výborné výsledky a prvé miesto v kategórii obchodovania za hranice SR. Ide najmä o export do Nemecka, kde Slovensko vyváža elektrické stroje, rôzne súčiastky do automobilov či iné príslušenstvo. Slovenská republika sa umiestnila na popredných priečkach aj v kategórii registrácie majetku, čo značí o tom, že slovenské podniky si vedia ľahko a najmä rýchlo zabezpečiť vlastnícke práva. Nie veľmi pozitívne výsledky Slovensko dosiahlo v ochrane menšinových investorov (88. miesto), v začatí podnikania (118. miesto) a najhoršie umiestnenie sa týka oblasti nakladania so stavebnými povoleniami (146. miesto). (The World Bank, 2020)

Index vnímania korupcie

Podľa rebríčka zostaveného Transparency International, zaoberajúceho sa vnímaním korupcie, sa v roku 2020 Slovenská republika umiestnila na 60. mieste. Pohoršila si tak o jednu priečku v porovnaní s rokom 2019. Tento index je tvorený deviatimi hodnoteniami rozličných inštitúcií, ktoré zbierajú informácie a názory podnikateľov, zahraničných investorov a taktiež politológov, o korupcii v danej krajine. Slovenská republika je vo vnímaní korupcie na posledných priečkach v rámci krajín Európskej únie, spolu s Chorvátskom, Bulharskom, Maďarskom a Rumunskom, ktoré obsadili ešte nižšie priečky. Avšak odborníci tvrdia, že Slovenská republika má predpoklad zlepšenia sa v tomto indexe. Dôvodom je zmena vlády, ktorá má zásluhy na protikorupčných opatreniach, čím bol zvýšený počet stíhaní pri korupčných trestných činoch či zlepšenie podmienok pre prácu polície, vyšetrovateľov či prokuratúru. Zlepšenie bolo zaznamenané taktiež v oblasti súdnictva alebo v dostupnejšom prístupe občanov ku informáciám. K problémom postihujúcim Slovensko zaraďujeme napríklad plagiátorstvo odhalené aj u viacerých vysoko postavených funkcionárov. (Šípoš, 2020)

3.4 Finančná výpomoc podnikom počas pandémie vírusu COVID-19

Pandémia vírusu COVID-19 zasiahla mnohé oblasti, vrátane malých a stredných podnikov. Ministerstvo financií v spolupráci s ministerstvom hospodárstva na začiatku pandémie, v marci 2020 navrhli opatrenia, ktoré by mali zmierniť dopady vírusu na podnikateľské prostredie na Slovensku. Niektoré navrhované zmeny zasahujú do legislatívy, a preto je najskôr nutné schválenie parlamentom a vládou SR. Tieto opatrenia sa týkajú napríklad lehoty podania daňového priznania pre všetkých daňovníkov z 31. marca na 30. júna, vrátane neudelenia pokút na oneskorené platby či odloženie platby dane z pridanej hodnoty. Bolo tiež navrhnuté

zjednodušenie podmienok pre získanie príspevku na udržanie pracovného miesta, určený pre živnostníkov a malé podniky. Vláda spolu so Svetovou bankovou asociáciou vytvorili opatrenie, ktoré umožňuje odložiť splácanie úverov. O tento odklad môžu požiadať aj malé a stredné podniky do 250 zamestnancom, ktorým sa štát snaží pomôcť znížiť dopady pandémie. Ďalším návrhom opatrení bola možnosť zmrazenia splátok úrokov a istiny, pričom dlžníkovi v registri nevznikne negatívny zápis o neuhradení záväzku. (Národné podnikateľské centrum, 2020)

Vládne bezpečnostné opatrenia prijaté z dôvodu rozšírenia vírusu COVID-19 obmedzilo niektorých podnikateľov a nebolo im umožnené naďalej vykonávať svoju podnikateľskú činnosť. Aby štát zabránil negatívnym dopadom pandémie a krízy na malé a stredné podniky, v apríli 2020 prijal opatrenia na ich podporu. Opatrenia sú nasledovné:

1. *„Štát preplatí 80 % platu zamestnanca firmám, ktorých prevádzky sú povinne uzavreté.*
2. *Príspevky pre SZČO a zamestnancov, ktorým poklesli tržby kvôli koronakríze.*
3. *Poskytnutie bankových záruk vo výške 500 mil. eur mesačne.*
4. *Pre zamestnancov v karanténe a rodičov na OČR, bude hradených po celú dobu 55 % ich hrubej mzdy.*
5. *Odklad platby odvodov za zamestnávateľa pri poklese tržieb o viac ako 40 %.*
6. *Odklad preddavkov dane z príjmu pri poklese tržieb o viac ako 40 %.*
7. *Možnosť započítania si doteraz neuplatnenej straty od r. 2014 vrátane.“* (Národné podnikateľské centrum: *Opatrenia na podporu malých a stredných podnikov*, 2020)

„Lex korona“

Na zamedzenie šírenia vírusu COVID-19 muselo množstvo podnikov zastaviť svoju podnikateľskú činnosť a dočasne zatvoriť svoje prevádzky. Aby sa zabránilo negatívnym dôsledkom vyplývajúcich z obmedzenia podnikateľských činností firiem, ministerstvo hospodárstva v spolupráci s ďalšími rezortami pripravilo 115 opatrení s názvom „Lex korona“ alebo „kilečko“. Cieľom tohto balíka je zlepšenie podmienok podnikateľského prostredia a taktiež zníženie administratívneho zaťaženia podnikateľov. Tieto opatrenia si žiadali zmenu legislatívy – osemdesiat z nich priamo cez zákon č. 198/2020 Z. z., ktorý hovorí o zlepšovaní prostredia pre podnikanie, nadobudol účinnosť 21. júla 2020.

Čo sa týka konkrétnych opatrení, ide napríklad o upravenie reklamačného procesu, zrušenie niektorých povinností cestovných kancelárií či dodávateľov energie, zjednodušenie energetických auditov, zrušenie alebo zníženie niektorých pokút, ďalej opatrenia týkajúce sa Sociálnej poisťovne, zamestnávateľov a zamestnancov, potravinárskeho sektora, živnostenského podnikania a mnohé ďalšie. Tento balík opatrení by mal podnikateľom výrazne pomôcť najmä znížiť administratívnu záťaž, keďže Slovenská republika sa zaraďuje medzi krajiny, ktoré prechádzajú častými legislatívnymi zmenami týkajúcimi sa najmä podnikateľského prostredia. „Lex korona“ predstavuje najväčšie množstvo opatrení prijatých v modernej histórii Slovenska. (Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2020)

Projekt Prvá pomoc

Vyhlásenie núdzového stavu v krajine, v súvislosti s pandémiou COVID-19 spôsobilo, že mnohí ľudia prišli o svoje zamestnanie alebo museli obmedziť svoju prevádzkovú činnosť, čo značne znížilo ich príjmy. Aby sa zabránilo takýmto či podobným negatívnym dôsledkom, už v marci 2020 pripravilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR projekt s názvom Prvá pomoc, ktorého cieľom je podpora zamestnanosti, trhu práce a taktiež finančnej podpory ľudí, ktorí prišli o svoj príjem. Keďže pandémia ovplyvňuje celkovú ekonomickú činnosť krajiny negatívnym smerom, bolo nutné pomôcť podnikom „prežiť“ toto obdobie bez vážnejších škôd. Prvá pomoc je určená zamestnávateľom aj SZČO, ktorí z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu museli zatvoriť svoje prevádzky alebo ich príjmy klesli o najmenej 20 %. Prvá pomoc sa taktiež zameriava na zamestnávateľov, ktorí udržia pracovné miesta aj v prípade prerušenia podnikateľskej činnosti počas trvania mimoriadnej situácie. SZČO, ktorí nemajú príjem z podnikania majú taktiež nárok na príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti. Pomoc je poskytnutá aj občanom, ktorí prišli o zamestnanie a tým aj stratili svoj príjem z dôsledku pandémie. Projekt Prvá pomoc sa dvakrát rozšíril na Prvú pomoc +, ktorá trvala od októbra 2020 do januára 2021 a na Prvú pomoc ++, platnú od februára 2021 do júna 2021. (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, 2020)

3.5 Vnímanie podnikateľského prostredia vybraným podnikom

V tejto záverečnej práci analyzujeme podnikateľské prostredie na Slovensku, a preto sme sa rozhodli osloviť vybraný podnik, ktorý nám prostredníctvom rozhovoru opísal, ako vníma podnikateľské prostredie.

Vybraným podnikom je fyzická osoba – živnostníčka Petra Mizeráková. Živnosť si založila 01. 06. 2014. Jej podnikanie je zamerané na maloobchodný predaj potravín a zdravej výživy a je založené na predaji priamo ku konečnému zákazníkovi. Živnostníčka je majiteľkou dvoch prevádzok – LIMO Peťa (otvorená v roku 2014) a Fertuška (otvorená v roku 2020). Obe tieto prevádzky sú kamennými predajňami v Trenčíne. Prevádzka LIMO Peťa je na trhu už siedmy rok a je zameraná výlučne na predaj produktov zdravej výživy, produktov pre ľudí s intoleranciami na lepok, laktózu, histamín a iné.

Prevádzka Fertuška funguje už druhý rok. Sortiment v tejto prevádzke je vybraný tak, aby si v nej mohli vybrať všetky typy zákazníkov. Okrem zdravej výživy sú ponúkané aj klasické potraviny a taktiež produkty zo slovenských fariem. Vo Fertuške je poskytovaná aj sekundárna služba pre zákazníkov a tou je možnosť vziať si raňajky so sebou v podobe ovocných pohárov, obilných kaší s ovocím, jogurtových misiek s domácou granolou a čerstvým ovocím, chlebíčkov s rôznymi nátierkami, káva či čaj.

Víziou tohto podniku bolo vytvoriť prevádzky, v ktorých si zákazníci môžu vybrať z kvalitných produktov za dostupné ceny. Je kladený dôraz na samostatný prístup k zákazníkom a snaha vybudovať miesto, kde sa zákazníci radi vracajú vďaka kvalite a príjemnej rodinnej atmosfére.

1. Ako by ste opísali Váš začiatok podnikania, bolo náročné dostať sa na trh? S akými prekážkami ste sa stretli na začiatku podnikania?

Začiatok podnikania je pre každý podnik náročný. Hlavne kvôli tomu, že nemá ešte vybudované postavenie na trhu. Na začiatku môjho podnikania bolo náročné „byť trpezlivá“. Zabralo nejaký čas dokedy si obe prevádzky vybudovali klientelu a dobré meno.

2. Aké je vaše konkurenčné prostredie? Sú v okolí podniky, ktoré môžete nazvať silnou konkurenciou? Prípadne cítite tlak/ohrozenie od niektorého z konkurentov?

Obe prevádzky sa nachádzajú v Trenčíne, kde je niekoľko podobne zameraných prevádzok, ktoré možno považovať za potenciálnu konkurenciu. Na to, aby som sa vedela dostať do konkurenčnej výhody je potrebné odlišiť sa. Čo v mojom prípade znamená pridať do sortimentu

nejaký produkt, ktorý ani jedna z týchto prevádzok nepredáva a zákazníci o to majú záujem. Tlak či prípadné ohrozenie od konkurencie pociťujem neustále, pretože ma môžu iné obchody so svojou ponukou predbehnúť. Preferencie zákazníkov sa stále menia, je dôležité kráčať s dobou, zaujímať sa o novinky a prísť na trh s ponukou práve žiadaného produktu medzi prvými.

3. Bola Vám poskytnutá nejaká forma pomoci od štátu? (napr. opatrenia na podporu malých a stredných podnikov v súvislosti s pandémiou COVID-19, úvery a pod.)

Pomoc od štátu som nikdy nevyužila, všetko som hradila z vlastných zdrojov.

Pri pandémii COVID-19 som mala tú výhodu, že vlastným prevádzky s potravinami, čiže obe mohli byť otvorené a fungovať v klasickom režime.

4. Na základe akých kritérií si vyberáte dodávateľov? (dodacia lehota, cena, referencie...)

Dodávateľov vyberám na základe podmienok, ktoré mi vedia poskytnúť z ich strany.

Rozhodujem sa na základe ceny produktov, minimálnej ceny objednávky, minimálneho množstva produktov (či sa dá objednávať tovar na kusy alebo iba po kartónoch) a taktiež referencií na daného dodávateľa.

5. Aká je vaša cieľová skupina?

Mojou cieľovou skupinou sú všetci, ktorí sa zaujímajú o zdravší životný štýl a kvalitné potraviny, bez ohľadu na vek či pohlavie.

6. Aké používate marketingové nástroje? (sociálne siete, plagáty, vývesná tabuľa, reklama, súťaže...)

Na zviditeľnenie používam hlavne sociálne siete – Facebook a Instagram. Mám vytvorené vlastné účty pre obe prevádzky, kde sa snažím na dennej báze pridávať príspevky o ponúkaných produktoch, ktoré budú pútavé a zaujmú potenciálnych zákazníkov. Pokiaľ chcem naozaj dostať ten konkrétny príspevok medzi veľké množstvo ľudí volím možnosť súťaže na sociálnych sieťach, ktorej podmienkou je zdieľanie príspevku, čím sa dostane k väčšiemu množstvu ľudí.

Okrem sociálnych sietí robím súťaže aj v kamenných predajniach pre zákazníkov. Minulý rok na Vianoce prebiehala napr. súťaž Adventný kalendár, kedy sa každý deň v decembri losovalo zo zákazníkov, ktorí si nakúpili v obchodíkoch v ten konkrétny deň a dostali nejaký darček zo sortimentu.

7. Ako sa staráte o Vašich zákazníkov? (informovanie o výrobkoch, čas strávený so zákazníkom, pomoc pri nákupe...)

Zákazníci majú k dispozícii emailovú adresu, telefónny kontakt a sociálne siete, kde sa môžu kedykoľvek informovať o produktoch v neobmedzenom čase. V rámci otváracích hodín každému zákazníkovi, ktorý do jedného alebo druhého obchodíku vojde, radi a ochotne pomôžeme a poradíme s nákupom.

8. Podľa akých kritérií ste si vybrali lokalitu? (dostupnosť, blízkosť ku zákazníkom, nájomné náklady atď.)

Lokalitu som vyberala na základe potenciálu daného miesta - či je tam dostatočný pohyb ľudí, či sú k dispozícii parkovné miesta, či je pre zákazníka možnosť dostať sa tam autom aj autobusom, ako daný priestor vyzerá (vizuálna stránka priestoru), náklady na nájomné a iné poplatky s užívaním priestoru.

9. Myslíte si, že problémom podnikateľov na Slovensku je nadmerná administratívna záťaž? (najmä na začiatku podnikania – rôzne výpisy z registrov či iné dokumenty potrebné pri zakladaní podniku)

Áno myslím si, že administratívna záťaž na podnikateľov na Slovensku je pomerne vysoká. Určite sú možnosti ako by sa dala byrokracia na Slovensku zjednodušiť.

ZÁVER

Podnikateľské prostredie predstavuje okolie podniku, s ktorým má vzájomné väzby a navzájom sa ovplyvňujú. Ide o vzťahy napríklad s dodávateľmi, odberateľmi, finančnými inštitúciami, konkurenčnými podnikmi či so širokou verejnosťou. Prevažnú väčšinu podnikateľských subjektov na Slovensku tvoria malé a stredné podniky. Vytvárajú množstvo pracovných miest, čím zvyšujú zamestnanosť a svojimi činnosťami vplyvajú na celkový hospodársky rast krajiny. Je preto dôležité, aby bolo v záujme vlády neustále zlepšovanie podmienok podnikateľského prostredia.

Cieľom záverečnej práce bolo analyzovať podnikateľské prostredie malých a stredných podnikov na Slovensku a tiež zistiť, ako vybraný podnik vníma svoje okolie. V bakalárskej práci sme prostredníctvom Indexu podnikateľského prostredia skúmali názory podnikateľov o ich okolí a taktiež v čom vidia najväčšie problémy. Prostredníctvom tohto indexu sme zistili, že dlhodobými problémami Slovenskej republiky je nadmerná administratívna záťaž, nedostatočná funkčnosť súdnictva či problémy s korupciou.

V ďalšej časti sme sa zamerali na zhodnotenie aktuálneho stavu podnikateľského prostredia malých a stredných podnikov na Slovensku. Analyzovali sme ich celkový počet ale aj akým odvetviam sa podnikateľské subjekty venujú. Zistili sme, že najväčšie zastúpenie v celkovom počte podnikateľských subjektov tvoria mikropodniky a to takmer 97 %. Veľká časť MSP na Slovensku sa orientujú v štyroch hlavných odvetviach a to sú obchodné služby, stavebníctvo, priemysel a obchod.

Ďalej sme si vybrali niektoré zo svetových indexov, ktoré hodnotia podnikateľské prostredie jednotlivých krajín a zostavujú rebríčky, kde sú tieto krajiny porovnávané. Vybrali sme Index globálnej konkurencieschopnosti, Index ekonomickej slobody, Index vnímania korupcie a Projekt Doing Business. Získanými údajmi z týchto indexov sme zistili, že Slovenská republika je mierne ekonomicky slobodnou krajinou. Najhoršie sa umiestnila v Indexe vnímania korupcie, čo potvrdzuje aj názory slovenských podnikateľov o vnímaní problému korupcie v našej krajine. Z Indexu globálnej konkurencieschopnosti vyplýva problém daňového zaťaženia a tiež, že spotrebitelia na Slovensku uprednostňujú nižšiu cenu pred kvalitou výrobkov. V čom Slovenská republika vyniká a potvrdil to aj Projekt Doing Business

je obchodovanie za hranice krajiny, keďže Slovensko je veľkým exportérom najmä automobilov.

Tak ako iné krajiny, aj Slovenskú republiku zasiahla pandémia vírusu COVID-19 a mnohé podniky museli kvôli opatreniam prerušiť svoju podnikateľskú činnosť. Aby predišli vysokým stratám či krachu podniku, štát poskytol pomoc týmto podnikom, ktoré sme uviedli v záverečnej práci.

Na záver sme prostredníctvom rozhovoru s majiteľkou maloobchodných predajní zameraných na predaj zdravej výživy zisťovali, ako vníma svoje podnikateľské prostredie. Tento rozhovor nám potvrdil, čo sme zistili z hodnotenia Doing Business, že na Slovensku je veľmi náročný začiatok podnikania. Tiež nám bolo potvrdené vnímanie dlhodobého problému s nadmernou administratívnou záťažou podnikateľov. Ďalej sme skúmali konkurenčné prostredie tohto podniku a zistili sme, že aj keď pociťuje isté ohrozenie, je to zároveň motiváciou neustále sa zlepšovať a pridávať do sortimentu nové produkty, ktoré konkurencia neponúka. Keďže sa jedná o predajňu potravín, tento podnik nemusel kvôli opatreniam na zamedzenie vírusu COVID-19 obmedziť svoju prevádzku. Nevyužil tak ani finančnú pomoc od štátu a všetko si hradí z vlastných zdrojov. Dodávatelia pre tento podnik sú vyberaní na základe ceny, referencii či minimálneho množstva produktov. Cieľovou skupinou tohto podniku sú všetci tí, ktorí sa zaujímajú o zdravý životný štýl. Pre prilákanie nových zákazníkov sú využívané najmä sociálne siete, kde sú informovaní o poskytovaných produktoch. Tento podnik kladie veľký dôraz na zákazníka, ktorému sa snažia pomôcť pri nákupe či zodpovedať prípadné otázky. Lokalita tohto podniku bola vybraná na základe dostupnosti, vizuálnej stránky, výške nájomných nákladov a celkového potenciálu daného miesta.

Je zrejmé, že na Slovensku je snaha zlepšovať podmienky podnikateľského prostredia malým a stredným podnikateľom. Môžeme to vidieť v zlepšovaní umiestnenia Slovenskej republiky v rebríčkoch hodnotenia rôznych indexov a tiež v prijímaní nových opatrení a zákonov pre podporu MSP. Avšak ich podmienky na podnikanie stále nie sú príliš ideálne, keďže existujú problémy, ktoré evidované už dlhé roky a nie je zaznamenané ich zlepšenie. Opakujúcimi bariérami pri podnikaní sú nadmerná byrokracia, nedostatočná funkčnosť súdnictva, problémy s korupciou či časté legislatívne zmeny. Nadmerná administratívna záťaž komplikuje podnikateľom ich činnosť najmä z časového hľadiska a tým je aj znížená ich motivácia pokračovať ďalej v podnikaní. Časté zmeny v legislatívne vytvárajú bariéry v podnikateľskej činnosti a častokrát podnikatelia nestíhajú vnímať prijaté nové zákony.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné zdroje:

DVOŘÁČEK, Jiří - SLUNČÍK, Peter. *Podnik a jeho okolí. : Jak přežít v konkurenčním prostředí*. 1. vyd. Praha : C. H. BECK, 2012. 192 s. ISBN 978-80-7400-224-3.

MAJDÚCHOVÁ, Helena - NEUMANNOVÁ, Anna. *Podnik a podnikanie*. 4. vyd. Bratislava : Sprint 2, s. r. o., 2014. 214 s. ISBN 978-80-897-1004-1.

STRÁŽOVSKÁ, Helena a kol. *Malé a stredné podnikanie. : Zmeny obsahu ekonomických nástrojov*. 1. vyd. Bratislava : Sprint 2, s. r. o., 2016. 324 s. ISBN 978-80-89710-21-8.

VÁCHAL, Jan - VOCHOZKA Marek, a kol. *Podnikové řízení*. 1. vyd. Praha : GRADA Publishing, a. s., 2013. 688 s. ISBN 978-80-247-4642-5.

Internetové zdroje:

BELANOVÁ, Katarína : 2014. *Komparácia kvality podnikateľského prostredia v krajinách Vyšehradskej štvorky s osobitných akcentom na dostupnosť finančných zdrojov*. In pas.[online] [cit. 2020 – 11 – 17] Dostupné na: < http://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/01-2014/03_biatec14-1_belanova.pdf >

EURÓPSKA KOMISIA : 2004. *Európska charta pre malé podniky*. In pas.[online] [cit. 2020 – 10 – 04] Dostupné na: < <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/2148/attachments/1/translations/sk/renditions/native> >

EURÓPSKA KOMISIA : 2015. *Príručka pre používateľov k definícii MSP*. In pas.[online] [cit. 2020 – 07 – 01] Dostupné na: < <https://najmy.mhsr.sk/Subory/Dokumenty/Príručka%20pre%20používateľov%20k%20definícii%20MSP.pdf> >

KNOEMA : 2021. *Index of Economic Freedom*. In pas.[online] [cit. 2021 – 03 – 15] Dostupné na: < <https://knoema.com/HFWSJIEF2016/index-of-economic-freedom> >

KNOEMA: 2020. *Slovakia – Global competitiveness index*. In pas.[online] [cit. 2021 – 03 – 13] Dostupné na: < <https://knoema.com/atlas/Slovakia/Global-competitiveness-index> >

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV : 2003. *Odporúčanie Európskej komisie č. 2003/361/EC*. In pas.[online] [cit. 2020 – 06 – 24] Dostupné na: < [odporucanie komisie zo 6 maja 2003 ktore sa tyka definicie mikro malych a strednych podnikov 2003_361_es .pdf](#) >

KOPEČNÝ, Pavol, a kol. : 2014. *Analýza, monitor kvality podnikateľského prostredia v SR a konkurencie schopnosť ekonomiky : Analýza aktuálneho stavu podnikateľského prostredia v SR a odporúčania pre jeho zlepšenie*. In pas.[online] [cit. 2020 – 11 – 17] Dostupné na: < https://www.ia.gov.sk/data/files/np_csd_I/AZZZ/Analýza_monitor_kvality_podnikatelskeho_prostredia_v_SR_a_konkurencie_s....pdf >

KUZIMIŠIN, Peter : 2009. *Kvalita podnikateľského prostredia a jej vplyv na konkurencieschopnosť podniku*. In pas.[online] [cit. 2020 – 12 – 02] Dostupné na: < <https://www.cjournal.cz/files/5.pdf> >

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY : 2020. *Lex Korona – zoznam opatrení*. In pas.[online] [cit. 2021 – 01 – 15] Dostupné na: < <https://www.economy.gov.sk/uploads/files/cia6VyjZ.pdf> >

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY : 2020. *Prvá pomoc ++ zamestnávateľom, zamestnancom a živnostníkom*. In pas.[online] [cit. 2021 – 03 – 07] Dostupné na: < <https://www.pomahameludom.sk/> >

MUCHA, Boris - PERÁČEK, Tomáš - STRÁŽOVSKÁ Ľubomíra : 2016. *Podnikateľské prostredie na Slovensku so zameraním na malé a stredné podniky*. In pas.[online] [cit. 2020 – 09 – 14] Dostupné na: < http://www.opf.slu.cz/uds/konference/sbornik16/pdf/mucha_peracek_strazovska_2.pdf >

NÁRODNÉ PODNIKATEĽSKÉ CENTRUM : 2020. *Návrh opatrení na zmiernenie dopadov koronavírusu na podnikateľské prostredie*. In pas.[online] [cit. 2021 – 01 – 12] Dostupné na: < <https://www.npc.sk/sk/podnikanie-v-koronakrize/navrh-opatreni-na-zmiernenie-dopadov-koronavirusu-na-podnikatelske-prostredie/> >

NÁRODNÉ PODNIKATEĽSKÉ CENTRUM : 2020. *Opatrenia na podporu malých a stredných podnikov*. In pas.[online] [cit. 2021 – 01 – 12] Dostupné na: < <https://www.npc.sk/sk/podnikanie-v-koronakrize/opatrenia-na-podporu-malych-a-strednych-podnikov/> >

PODNIKATEĽSKÁ ALIANCIA SLOVENSKA : 2019. *SR na 42. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti*. In pas.[online] [cit. 2021 – 03 – 10] Dostupné na: < <https://www.alianciapas.sk/2019/10/09/sr-na-42-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/> >

PODNIKATEĽSKÁ ALIANCIA SLOVENSKA : 2020. *Podnikateľské prostredie na Slovensku je v zlom stave*. In pas.[online] [cit. 2021 – 02 – 21] Dostupné na: < <https://www.alianciapas.sk/2020/06/11/podnikatelske-prostredie-na-slovensku-je-v-zlom-stave/> >

PODNIKATEĽSKÁ ALIANCIA SLOVENSKA : 2021. *Kategória - IPP*. In pas.[online] [cit. 2021 – 02 – 20] Dostupné na: < <https://www.alianciapas.sk/category/ipp/> >

PODNIKATEĽSKÁ ALIANCIA SLOVENSKA : 2021. *O nás*. In pas.[online] [cit. 2021 – 02 – 17] Dostupné na: < <https://www.alianciapas.sk/o-pas/o-nas/> >

PROFINI : 2010. *Hodnotenie podnikateľského prostredia – Index IPP*. In *pas*. [online] [cit. 2021 – 02 – 10] Dostupné na: < <http://www.profini.sk/hodnotenie-podnikatelskeho-prostredia-index-ipp/> >

SLOVAK BUSINESS AGENCY : 2020. *O nás*. In *pas*. [online] [cit. 2021 – 02 – 25] Dostupné na: < <http://www.sbagency.sk/o-nas> >

SLOVAK BUSINESS AGENCY : 2020. *Správa o stave malého a stredného podnikania v SR 2019*. In *pas*. [online] [cit. 2021 – 03 – 07] Dostupné na: < http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/10/Sprava-o-stave-MSPvSR_2019.pdf >

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV A ŽIVNOSTÍKOV : 2013. *Európska charta pre malé podniky*. In *pas*. [online] [cit. 2020 – 10 – 06] Dostupné na: < <http://samp-msp.sk/wp-content/uploads/2013/12/europska-charta-pre-male-podniky.pdf> >

ŠÍPOŠ, Gabriel : 2020. *Slovensko opäť kleslo v rebríčku vnímania korupcie*. . In *pas*. [online] [cit. 2021 – 03 – 25] Dostupné na: < <https://transparency.sk/sk/slovensko-opat-kleslo-v-rebricku-vnimania-korupcie/> >

ŠRENKEL, Ľudovít : 2016. *Malý, stredný alebo mikro podnik – veľkostné kritériá*. In *pas*. [online] [cit. 2020 – 08 – 17] Dostupné na: < <https://www.podnikajte.sk/podpora-podnikania/maly-stredny-mikro-podnik> >

THE WORLD BANK : 2020. *Ease of Doing Business in Slovak Republic*. In *pas*. [online] [cit. 2021 – 03 – 18] Dostupné na: < <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/slovakia> >

TRANSPARENCY INTERNATIONAL : 2020. *Corruption Perceptions Index 2020: Frequently Asked Questions*. In *pas*. [online] [cit. 2021 – 02 – 02] Dostupné na: < https://images.transparencycdn.org/images/2020_CPI_FAQs_ENv2.pdf >

Zákony:

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.